

N:o 72.

Af herr **S. M. Olsson** i Sörnäs, *om ändring i villkoren för åtnjutande af bidrag till undervisning i slöjd åt i skolåldern varande flickor.*

Vid förra årets riksdag hade jag äran inom denna kammare väcka en motion, så lydande:

»I kongl. kungörelsen af den 29 maj 1896 angående anslag för beredande af undervisning i slöjd åt i skolåldern varande flickor förordnas bland annat, att skoldistrikt, om i en folkskola antalet af dem, som deltaga i undervisningen, är så stort, att de för denna undervisning äro delade i två eller flera afdelningar, må på angifna vilkor »för hvarje sådan afdelning, hvari antalet slöjdande uppgår till minst tjugufem» erhålla ett årligt understöd af 30 kronor.

Jemför man nu detta stadgande med motsvarande i kongl. kungörelsen den 1 juni 1894 angående anslag för beredande af undervisning i slöjd åt i skolåldern varande gossar, så finner man, att det erfordras endast ett antal af femton gossar för hvarje sådan afdelning för erhållande af ett statsanslag af 75 kronor.

På samma gång man med skäl gläder sig öfver att ett anslag till ett så gagnande och viktigt ändamål som till undervisning i qvinlig slöjd blifvit beviljadt, väcker det dock undran, hvarför det skall erfordras femtio flickor för att få anslag till två slöjdafdelningar, under det att 30 gossar äro nog för att bilda två sådana afdelningar.

Orsaken härtill torde möjligen hafva varit, att vederbörande velat förekomma, att detta anslag skulle från början växa ut till ett af-

skräckande belopp. Men ändamålet är alltför viktigt att så behandlas, och redan denna korta tid, under hvilken ifrågavarande förordning egt gällande kraft, har varit nog för att visa, att en ändring här är behöflig. Lätt nog inses, att det erfordras större uppmärksamhet och noggrannare tillsyn af den undervisande för att med framgång undervisa i sådana slöjdarter som stickning, stoppning, lappning, linne- och klädsömnad än i de vid gosslöjden förekommande, och då bör åtminstone icke barnantalet sättas högre vid flickslöjd än vid gosslöjd.

Då det här är fråga om ett jemförelsevis ringa anslag till ett ändamål, som för vårt uppväxande qvinliga slägte har stor betydelse, så måste, för att detsamma skall medföra all den nytta dermed är afsedd, åtminstone afdelningarna för gossar och flickor bestämmas till samma storlek för understödets erhållande.

Med anledning häraf får jag vördsamt föreslå, att Riksdagen beslutar att kongl. kungörelsen af den 29 maj 1896 i här ofvan vidrörda punkt måtte erhålla följande lydelse:

— — — lästiden, samt

att skoldistrikt, om i en dylik skola antalet af dem, som deltaga i slöjdundervisningen, är så stort, att de för denna undervisning äro delade i två eller flera afdelningar, må, på här förut afgifna vilkor, för hvarje sådan afdelning, hvari antalet slöjdande uppgår till minst femton, erhålla likaledes ett årligt understöd af 30 kronor; skolande — — — sökas.

I den händelse statsutskottet finner skäl bifalla hvad jag här ofvan föreslagit, så torde utskottet föreslå de medel, som af förändringen blifva en följd.»

Denna motion afstyrktes likväl af statsutskottet af skäl, att statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet till det vid statsverkspropositionen till 1896 års Riksdag fogade statsrådsprotokollet i detta ämne yttrat, att erfarenheten visat, att en lärarinna kunde samtidigt undervisa 40 à 50 barn i qvinlig slöjd; och Riksdagen fattade sitt beslut i enlighet med statsutskottets hemställan.

Jag känner nu icke till, hvar dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet hemtat denna sin erfarenhet, men det måtte vara i skolor, som arbeta under ovanligt lyckliga förhållanden; och den öfverensstämmer icke med andras erfarenhet, som väl haft tillfälle att pröfva saken, och ber jag få anföra ett utlåtande derom af lärarinnan vid

Kopparbergs läns hushållningssällskaps qvinliga slöjdkurser i länet samt vid Hedemora stads slöjdskola. Hon skrifver:

»Till svar å ärade skrifvelsen angående slöjdundervisningen för i skolåldern varande flickor får meddela, det min erfarenhet efter 20-årigt arbete i slöjdskola är, att 15 högst 20 flickor är det största antal man kan undervisa med hopp om någon framgång, och tror jag både på grund af den kännedom jag har om manlig slöjdundervisning och de upplysningar, jag fått af slöjdlärare, att det bör krävas mycket större och noggrannare tillsyn vid undervisningen i en flickslöjdskola än en för gossar.

Bland annat torde det vara långt lättare att genomgå för en gosse den teckning eller modell, efter hvilken han skall utföra sitt arbete, än den, efter hvilken flickan skall utföra sitt. Ja, jag har hört sägas, att en och annan gosse finnes, som utan någon ledning från lärarens sida kan efter ritningar förfärdiga sitt arbete, något som torde vara alldeles omöjligt beträffande flickornas slöjdundervisning. Man har visserligen hört den invändningen göras, att flickorna kunna få hjälp i hemmet, och att de första försöken att sy och sticka m. m. redan äro gjorda på förhand der. Erfarenheten har dock visat, att lämplig grundläggning der sker i lika ringa mån som man kan påstå, att föräldrarna skulle kunna meddela sina barn de första grunderna i läsning, innan barnen komma till skolan. De många lärarinnor i slöjd, med hvilka jag samtalat om denna sak, hafva alla helt och hållet delat min åsigt. Jag känner lärarinnor, som undervisat både i manlig och qvinlig slöjd, och de hafva försäkrat mig, att det är vidare lättare att undervisa en större grupp gossar än en lika stor grupp flickor. Undervisningen med flickor är i alla fall mera tröttande, ty den erbjuder icke på långt när den omvexling i kroppsrörelser och den helsosamma motion som gossarnes slöjd. Mycket mer skulle kunna sägas till försvar för, att den qvinliga slöjdundervisningen beträffande antalet elever i hvarje grupp bör ställas lika med den manliga, men det sagda torde kunna vara nog.» — så långt brefskrifvaren.

Då det fortfarande är min lifliga öfvertygelse, att ändring i angifvet syfte bör ske snarast möjligt, får jag, med vidhållande af hvad jag förra året i anförda motionen yttrade, ännu en gång föreslå Riksdagen besluta,

att kongl. kungörelsen af den 29 maj 1896 i här ofvan vidrörda punkt måtte erhålla följande lydelse: — — — lästiden, samt att skoldistrikt,

om i en dylik skola antalet af dem, som deltaga i slöjdundervisningen, är så stort att de för denna undervisning äro delade i två eller flera afdelningar, må på här förut angifna villkor, för hvarje sådan afdelning, hvori antalet slöjdande uppgår till minst femton, erhålla likaledes ett årligt understöd af 30 kronor; skolande — — — sökes.

I den händelse statsutskottet finner skäl bifalla hvad jag härofvan föreslagit, så torde utskottet föreslå de medel, som af förändringen blifva en följd.

Stockholm den 23 januari 1899.

S. M. Olsson.